

MIRCEA ELIADE'S FIRST LOVE

Gheorghe Glodeanu, Prof., PhD, Technical University of Cluj-Napoca, Baia Mare
Northern University Center

*Abstract: For the past few years, literary critics and historians have become increasingly interested in Mircea Eliade's less known love story, the one he lived between 1926 and 1928, before leaving for India. Profira (Rica) Botez is the first truly important woman in the writer's life. This fact is proved by works such as **Convorbiri cu și despre Mircea Eliade** (1968), by Mircea Handoca, **Întoarcerea în Bucureștiul interbelic** (2003), by Ioana Pârvulescu, **Intimitatea amfiteatrelor. Ipostaze din viața privată a universitarilor „literari” 1864-1948** (2010), by Lucian Nastasă, **De la Junimea la Noica. Studii de cultură românească** (2011), by Marta Petreu. Nevertheless, few know that the love between the two fellow students is also captured in a novel by Al. Răducanu - **Mircea Eliade. Povestea unei iubiri** (Mircea Eliade. A Love Story), published in 2002, by Licentia Publishing.*

Keywords: love, memoires, attic, story, Raluca, Mircea

În ultimii ani, criticii și istoricii literari se dovedesc tot mai interesați de povestea de dragoste mai puțin cunoscută trăită de către Mircea Eliade între 1926 și 1928, înainte de plecarea acestuia în India. Este vorba de prima femeie importantă din viața scriitorului, Profira (Rica) Botez. O demonstrează lucrări precum **Convorbiri cu și despre Mircea Eliade** (1998) de Mircea Handoca, **Întoarcerea în Bucureștiul interbelic** (2003) de Ioana Pârvulescu, **Intimitatea amfiteatrelor. Ipostaze din viața privată a universitarilor „literari” 1864-1948** (2010) de Lucian Nastasă, **De la Junimea la Noica. Studii de cultură românească** (2011) de Marta Petreu. Puțini știu însă că iubirea celor doi colegi de facultate a fost immortalizată și într-un roman. Este vorba de lucrarea lui Al. Răducanu, **Mircea Eliade. Povestea unei iubiri**, apărută la Editura Licentia Publishing din București, în 2002. Cartea nu se impune prin valoarea ei estetică deosebită, dar este bine documentată și reușește să redea, în mod autentic, un episod important din biografia viitorului istoric al religiilor. Deși reprezintă o tentativă (e drept, mai puțin reușită) de reluare a rețetei de succes din **Maitreyi**, romanul continuă să fie ignorat de către cititori. Ambițiile lui Al. Răducanu sunt mari, talentul său este, însă, departe de cel al maestrului său spiritual. Drept urmare, narațiunea este condamnată, de la bun început, la o condiție epigonă. Este semnificativ faptul că, învățând din lecția romanului său de tinerețe, autorul **Noptii de Sânziene** devine mult mai discret în memorialistică. Drept urmare, scriitorul nu dezvăluie adevărata identitate a prietenei sale, ușor de recunoscut de către cei care au trăit odinioară în anturajul celor doi îndrăgostiți. În amintiri, istoricul religiilor se mulțumește să utilizeze doar inițiala numelui misterioasei domnișoare R., mai ales că, între timp, aceasta s-a căsătorit, Profira (Rica) Botez devenind Profira Georgescu.

În fruntea cărții se găsește un citat elocvent din **Memoriile** scriitorului, în care se evocă momentul dureros al despărțirii: „Pe de altă parte, presimțeam că voi renunța la «marea pasiune» pe care o trăiam atunci și începeam să mă pregătesc pentru această încercare, pregătind totodată și pe R., ajutând-o să înțeleagă că cea mai certă dovadă de dragoste pe care i-o dădeam era tocmai aceasta: că mă jertfeam ei, jertfind-o”.

Romanul conține două părți sensibil egale ca întindere, la care se adaugă un succint epilog. Narațiunea se deschide cu imaginea Ricăi Botez la senectute, care își redactează amintirile cu lacrimi în ochi. Drept urmare, povestea se naște din incursiunile repetate în trecut ale personajului, din reîntoarcerea la epoca de aur a tinereții prin intermediul amintirii:

„Aceasta nu este doar povestea unui om, căci ar fi prea puțin pentru ce înseamnă el în viața mea, ca și în viața altora, trecuți, prezenți sau viitori. E povestea unui destin, a unui simbol, e o metaforă pe care viața ne provoacă să o înțelegem și să o urmăm...” Scrisă din perspectiva iubitei la peste o jumătate de secol de la desfășurarea evenimentelor, romanul seamănă cu relatarea-replică pe care a realizat-o, peste ani, Maitreyi. Întâmplările sunt povestite la persoana întâi singular, ceea ce le conferă un plus de autenticitate. Gândurile protagonistei aleargă în trecut, la vremea când l-a cunoscut pe Mircea, iar imaginile i se perindă în fața ochilor cu o viteză amețitoare. Reîntoarcerea în timp se face cu dificultate deoarece, în antiteză cu prezentul mizer și lipsit de consistență, lângă Mircea, timpul parcă era suspendat. Scriindu-și romanul, personajul-narator îndeplinește o promisiune făcută istoricului religiilor înainte de moartea acestuia. Iubita din tinerețe se angajează să redacteze propria ei versiune asupra poveștii de dragoste pe care cei doi au trăit-o la începutul secolului XX. Din această perspectivă, narațiunea are o importantă valoare testamentară. Misiunea nu este simplă, deoarece fosta studentă în litere trebuie să se ridice la valoarea operei maestrului. Din roman nu lipsesc meditațiile despre scris, personajul-narator exprimându-și neliniștea în privința posibilității de a se înălța la nivelul așteptărilor. Pe de altă parte, într-o lume decăzută, exemplara poveste de dragoste trăită odinioară ar putea avea o importantă funcție educativă, constituind un model pentru tinerii din societatea contemporană.

După un preambul ce are menirea să introducă cititorul în problematica narațiunii, începe relatarea propriu-zisă. Însemnările sunt datate, preluând forma unor pagini de jurnal intim. Spre deosebire de romanul *Maitreyi*, Al. Răducanu schimbă identitatea eroinei, Rica devenind Raluca. Este păstrat însă numele protagonistului întâmplărilor, prezența acestuia în text garantând succesul comercial al cărții. Confesiunile încep în data de 9 decembrie 1925, când Nina, prietena Ralucai, îi promite acesteia că, după cursurile plictisitoare de la facultate, vor merge la o „întrunire studentească” mai veselă în strada Melodiei. Numele Nina nu este ales la întâmplare, onomastica trimitând la prima soție a istoricului religiilor.

Narațiunea reconstituie atmosfera celebrei mansarde a tânărului Eliade, spațiu mitic al inițierii spirituale, unde se discută cu pasiune despre pansexualismul freudian și se combate psihanaliza. Romancierul se documentează minuțios, principalele sale surse de inspirație găsindu-se în memorialistica savantului. Din această perspectivă, *Mircea Eliade. Povestea unei iubiri* este o carte construită, bazată pe documente. Mansarda austeră este prezentată asemenea unui paradis spiritual: „Profit de timp și-mi rotesc ochii prin mansardă: peretele din stânga era ocupat de o bibliotecă imensă, în colțul din dreapta, pe diagonală, era o sobă la care se încălzeau două fetișcane blonde, cu părul prins școlărește. Lângă sobă era un pat de lemn, iar în centru o masă pe care era așezată o lampă de birou, de altfel singura sursă de lumină din încăpere. Toți pereții erau ticsiți de rafturi cu cărți, insectare, pietre, retorte...”

Considerată o „frumusețe enigmatică”, Raluca Georgescu prezintă, în continuare, principalele personaje întâlnite în mansarda lui Eliade. Este vorba de membrii unui cor, care repetă colindele de Crăciun. Tinerii se pregătesc să colinde la Mitropolie și la Palat, motiv pentru care muncesc de zor. Observăm că, de cele mai multe ori, Al. Răducanu nu inventează, ci se inspiră copios din faptele prezentate în amintirile scriitorului. Adesea, acestea sunt pur și simplu transcrise, fără a mai fi prelucrate sau nuanțate.

Prima întâlnire dintre cei doi tineri este prezentată în felul următor: „Îmi atrage atenția un tânăr ce stătea mai retras, pe pat, care îmi întinde mâna natural, fără afecțiunea celorlalți. Mă privește simplu, direct și se recomandă cu un timbru cald, aproape prietenesc:

Mircea Eliade.

Așadar, el era proprietarul mansardei, mda...

- *Raluca Georgescu, îi răspund, strângându-i mâna, prietenii îmi spun Ralu”.*

Incursiunile în trecutul edenic alternează mereu cu revenirile la prezentul decăzut, gol, lipsit de spiritualitate. Din această perspectivă, narațiunea ia forma unor permanente oscilații temporale. Prima întâlnire cu Mircea Eliade este rememorată după 70 de ani, în 1995. Raluca precizează faptul că reputatul om de cultură s-a stins din viață în 1986, la Chicago, iar ea scrie necrologul tinereții lor. Chiar dacă unii ar putea crede că a uitat evenimentele de odinioară, își amintește totul foarte bine, deoarece este vorba de întâmplări care i-au marcat în mod decisiv existența. Spre deosebire de lumea degradată din jur care își trăiește propria nebunie, sufletul femeii a rămas ancorat în trecut. Atmosfera seducătoare de odinioară este întreținută de cărțile lui Mircea Eliade așezate pe rafturile bibliotecii, atingerea lor provocând o bucurie inexplicabilă. Raluca ia de pe raft *Memoriile* scriitorului, pe care le-a recitat de nenumărate ori și în care este prezentă ca personaj. Recunoaște că rândurile care i-au fost dedicate sunt, uneori, covârșitoare, alteori, nedrepte. Este de părere că rolul ei în viața lui Eliade a fost mult mai complex decât o sugerează cele câteva pagini memorialistice. Conștient de acest lucru, Mircea îi cere să scrie ea însăși povestea iubirii lor juvenile. Protagonista romanului cochetează cu primele însemnări din *Memorii* cu privire la propria ei persoană și nu rezistă tentației de a le transcrie ca o întregire firească a poveștii de odinioară. Urmează reproducerea primei întâlniri din mansarda de pe strada Melodieii, așa cum este ea descrisă în amintirile prozatorului.

Femeia aflată la senectute își scoate ochelarii pentru a-și spăla lacrimile. Se privește în oglindă și încearcă să găsească în albastrul spălăcit al ochilor îmbătrâniți culoarea violetelor de odinioară. Asemenea lui *Funes, cel ce nu uită*, cunoscutul personaj al lui Jorge Luis Borges, își aduce aminte foarte bine de fiecare detaliu, deoarece, în ciuda anilor care au trecut, sufletul i-a rămas tânăr și neschimbat.

Narațiunea se reîntoarce în trecut pentru a reconstitui portretul lui Eliade: „...toată seara n-am putut fi atentă la ce se discuta sau la cântece, și m-am mulțumit să zâmbesc sporadic și să-l privesc din când în când pe proprietarul acestei misterioase mansarde: înalt, slăbuț, cu fruntea lată, cu ochii bine ascunși în spatele unor lentile groase, răspândind în încăperea un plăcut sentiment de încredere”.

Dialogul dintre cei doi tineri amintește de publicistica și de romanele de idei ale lui Mircea Eliade din ciclul *Întoarcerea din rai*. La un moment dat, Raluca vorbește despre mediocritatea feminină, condamnată la sentimentalism ieftin. Consideră că femeile sunt lipsite de curaj spiritual, de putere de creație și de voință. Cu toate acestea, nu își regretă condiția, deoarece este de părere că are acces la niște adâncimi psihologice la care bărbații („prea greoi și brutali”) nu au. Mai mult, aduce în discuție rolul catalizator al femeii: „E nevoie de o finețe de femeie pentru a destinde resorturi intime și a lăsa să se întâmple lucruri pe care adesea bărbații își închipuie că le fac din proprie inițiativă”.

Începe să se gândească tot mai mult la Mircea și, într-un anticariat, cumpără romanul *Un om sfârșit* de Giovanni Papini de care tânărul student la filosofie i-a vorbit cu entuziasm. Mai mult, pornind de la modelul livresc, naratoarea face comparații între cartea scriitorului italian și biografia lui Eliade, reconstituită în manieră experimentală în *Romanul adolescentului miop*. La un moment dat, autoarea anticipează evenimentele: „Mircea scrisese un roman care se aseamăna izbitor cu cartea lui Papini, dar asta aveam să aflăm mai târziu, când relațiile dintre noi vor deveni mai intime. Nu aveam de unde să știu acum, în această zi de decembrie în care îmi plimbam degetele pe cotoarele cărților din anticariat, că voi fi vreme de doi ani tovarășa tristeților lui, martora intuițiilor și extazelor sale în lumea ideii, sufletul care-l va iubi, adora, însoți pe cel care avea să devină cel mai puternic spirit pe care l-a zămislit acest neam lipsit de noroc”.

Raluca se prezintă ca o studentă conștiincioasă, dar nu foarte preocupată de ceea ce face. Pe lângă lucrările pentru seminarul lui Ovid Densusianu, învață limba engleză cu scopul de a-l citi în original pe Shakespeare și parcurge cu interes proza lui Paul Valéry. Interesant este faptul că povestitoarea întâmplărilor este prezentată în ipostază de scriitoare, detaliu ce nu corespunde adevărului, dar care vine să justifice ipoteza de la care pornește Al. Răducanu: solicitarea testamentară a lui Mircea ca Raluca să reconstituie povestea iubirii lor. Romancierul sugerează și genul în care se afirmă tânăra autoare. Aceasta scrie o nuvelă romantică, situată în descendența prozei lui Eminescu.

La sugestia unei colege de la filosofie, audiază un curs de metafizică ținut de către Nae Ionescu, mentorul spiritual al tinerei generații. Evenimentul devine un bun pretext pentru a schița portretul reputatului magistru: „*Era un conferențiar tânăr, slab, înalt, îmbrăcat ușor neglijent, dar elegant, cu ochi de un albastru intens, care pe atunci ținea un curs de Metafizică*”. Spectacolul insolit la care asistă o face să înțeleagă de ce Nae Ionescu nu era o întruchipare clasică a profesorului universitar, ci, mai degrabă, un maestru spiritual. Spre deosebire de alte discipline, materia lui nu se preda, ci se gândea pe parcursul expunerii, sub ochii vrăjiți ai auditoriului. Mai târziu, Raluca află că Mircea era fascinat de personalitatea lui Nae Ionescu, devenind un apropiat al acestuia. Dar cursul de metafizică devine și un nou prilej pentru a-l reîntâlni pe viitorul istoric al religiilor.

Pornind de la o farsă făcută de către Nae Ionescu la un curs, Raluca îl întreabă pe Mircea despre concepția sa privind condiția femeii, dacă aceasta este predestinată ontologic mediocrității și dacă ea se poate împlini din punct de vedere spiritual. Studentul în filosofie afirmă că nu crede în destinul colectiv, ci în destinele particulare, în modul personal în care omul știe să trăiască fecund, creator, indiferent dacă este bărbat sau femeie. Chiar dacă istoria nu duce lipsă de femei celebre, nu crede că împlinirea unei femei e în spirit. Este de părere că, spre deosebire de bărbat, femeia viețuiește și devine prin suflet și sentiment, nu prin rațiune și gândire. Prin asemenea meditații, cartea se transformă într-un roman de idei, apropiindu-se de **Huliganii** și de **Întoarcerea în rai**.

Alternanțele dintre prezent și trecut continuă în confesiunile femeii îndrăgostite. Într-una dintre pauzele relatării, apare și imaginea narcisiacă a scriitoarei care își redactează amintirile la 93 de ani: „...*piuitul filtrului de cafea mă trezește din starea de somnolență ciudată, inexplicabilă, care mă chinuie de când am început să scriu. Mă ridic de la masă, încet, și îmi duc mâna în spatele scaunului, pentru a-mi apuca bastonul, pe care întotdeauna îl sprijin de bibliotecă. Ajung în bucătărie și opresc filtrul, apoi îmi pun o cană mare aburindă de cafea. N-ar trebui firește, la cei nouăzeci și trei de ani ai mei să mai beau din acest viciu inocent al tinereții, dar mi-e indiferent*”.

Pentru cât mai multă autenticitate, pornind de la o bună cunoaștere a biografiei, Al. Răducanu utilizează episoadele semnificative din amintirile scriitorului. De exemplu, întâmplarea neobișnuită în care ea îi tulbură lecturile cerându-i cinci lei pentru tramvai. Un alt moment semnificativ este acela în care Raluca îl roagă să îi cânte la pian tangoul preferat, **Jalousie**. Adevărat maestru spiritual, Mircea ghidează lecturile studentei în litere, împrumutându-i opere majore ale literaturii universale.

Asemenea adolescentului Eliade, și Raluca ține un jurnal. Menționează data de 2 mai 1926, când rememorează momente semnificative trăite în paradisul copilăriei de pe malul Oltului. Face o vizită la mânăstire și își aduce aminte de rugăciunile de odinioară, rostite în biserica unde era preot tatăl ei. Textul ridică problema credinței, dar și pe aceea a dragostei, dezbătută în dialogul diaristei cu maica Serafima. Aflăm apoi că Raluca scrie o nuvelă fantastică, prin care speră să egaleze performanțele spirituale ale lui Mircea. Știm, însă, din scrisori că domnișoara R. nu avea talent literar. Asemenea personajelor din **Întoarcerea din**

rai și *Huliganii* (tot atâtea modele ale romanului semnat de către Al. Răducanu), Raluca trăiește o serie de experiențe existențiale decisive, cum ar fi reclusiunea între zidurile mănăstirii sau moartea celor dragi. La rândul lui, Eliade vorbește despre copilăria și adolescența sa, despre societatea culturală „Muza”, despre complexul urâteniei de care a suferit în timpul adolescenței și despre ceea ce au însemnat provocările în biografia sa. Sunt informații pe care cititorul le cunoaște deja din *Memorii* și din incitantele interviuri prezente în volumul *Încercarea labirintului*.

Se dovedesc importante și pasaje de trecere ce marchează permanentele alunecări între prezent și trecut. După 72 de ani, Raluca Georgescu recunoaște faptul că melodia *Jalousie* a devenit un *motto* al existenței sale. Interpretând-o la pian, se reîntoarce la vremea tinereții sale zbuciumate. Se lasă cuprinsă de vraja amintirilor și este decisă să dezgroape toate visele și speranțele unui timp revolut. Bătrâna doamnă este pregătită să lase să erupă vulcanul de dor ce clocotește în sufletul ei, pentru a aduce la suprafață toată iubirea netrăită și toată sfâșierea ce i-a urmat. În ciuda vârstei înaintate, este de părere că încă nu și-a încheiat conturile cu viața, că are de mărturisit câteva din clipele rebele pe care le-a trăit. Simte că mai are de vorbit despre dragoste și despre imensul pustiu pe care ea îl lasă în suflet atunci când pleacă.

Prin imaginea de femeie-filosof pe care i-o construiește Ricăi Botez, Al. Răducanu realizează un profil mai puțin veridic al protagonistei. Schițând un portret în care realul se împletește cu imaginarul, romancierul aspiră să creeze un personaj în măsură să se ridice la profilul spiritual al lui Mircea Eliade. Eroina livrescă depășește, însă, posibilitățile modelului real, mai puțin înzestrat din punct de vedere spiritual și cuprins de infinite depresii.

Semnificative se dovedesc și meditațiile despre filosofie, care îi ajută pe oameni să gândească, dar care îi face mai complicați. Or, uneori ai nevoie de simplitate ca să înțelegi legăturile și sensurile. În mod treptat, romanul reia alte întâmplări din biografia lui Eliade, desfășurate în perioada 1926-1928. Este vorba, de exemplu, de episodul explicării cuvântului „katharsis” și de deruta provocată de invitația la cină, în contextul în care familia lui Mircea nu agreea asemenea invitații deoarece presupuneau o pregătire prealabilă. O altă poveste semnificativă este cea cu tentativa eșuată de a fierbe un cremvusti de către Nina și Raluca.

Mircea este înfățișat ca un om de spirit, ca un mentor spiritual. Cu toate acestea, la petreceri, Raluca merge în compania colegelor, nu împreună cu acesta. La un moment dat, este redat examenul pe care Eliade îl dă cu Nae Ionescu, examen ce i se pare o veritabilă probă inițiativă.

Romanul îl prezintă și pe Paul Nicolau, viitorul soț al Ralucai. Peste trei ani, acesta urmează să devină ofițer de marină. Personajul este un băiat frumos și elegant, în măsură să satisfacă orgoliul feminin. Mult mai pragmatic decât dilematicul Mircea, Paul o invită la un bal studentesc, iar la despărțire o sărută. Singură și plictisită, Raluca se simte bine în compania marinarului dezinvolt. Mai ales că între ea și Mircea nu este nimic.

Privind lucrurile în răspăr, personajul ajuns la senectute lansează ideea că spiritul este un blestem, fericiți fiind – după cum o proclamă și dictonul biblic – cei săraci cu duhul. Femeia îndrăgostită îi prezintă zbuciumul interior. Nu poate dormi noaptea și se răsuțește în pat, încercând să alunge gândurile negre care pun stăpânire pe ea. Nu înțelege de ce trebuie să fie tulburată de „*nostalgii absurde și închipuiri neverosimile de adolescență îmbătută de vise de vară*”. Rememorându-și trecutul, recunoaște că a acceptat să meargă cu Paul Nicolau la mare în vara anului 1926, decizie echivalând cu victoria mediocrității, cu triumful cărnii. Crede că este fericită în compania unui bărbat care îi satisface toate capriciile dar, peste ani, recunoaște că a greșit, că prin acest derapaj s-a dezis de tot ce era mai important pentru ea. La întoarcere, ajunge o singură privire a lui Mircea ca să fie puternic răscolită.

Citește cu interes manuscrisul *Romanului adolescentului miop* și emite judecăți de valoare destul de severe despre carte: „Am citit «Romanul adolescentului miop» pe nerăsuflăte, fascinată, uitând să mănânc, să beau, refuzând să mă duc la cursuri. Acum e seară, și privesc galeș pe fereastră vârfurile copacilor.

Romanul lui Mircea te prindea, te fura. Totuși, sfârșindu-l, am înțeles că nu e o carte mare. Va fi înscrisă firesc în istoria devenirii lui Mircea, va fi citită cu interes, cu admirație, dar e totuși o carte fără grandoare. E scrisă într-un stil jucăuș, copilăresc, care va încânta, dar nu va copleși”. Parcurgând textul, Raluca se simte mult mai aproape de sufletul lui Mircea. Dorește să îl cunoască mai bine, să-i anticipeze nostalgiile, să-i cunoască erorile și credințele, împiedicările și salturile.

Memorialista recunoaște că s-a înșelat mult în privința istoricului religiilor. Rememorând faptele de odinioară, se gândește ce s-ar fi întâmplat dacă Mircea ar fi optat altfel, dacă ar fi ales dragostea în locul călătoriei în India. Nu îi pare rău că a plecat, deoarece, fără experiența orientului, nu ar mai fi avut aceeași grandoare. Pe de altă parte, rămânând în țară, dragostea lor prelungită ar fi sfârșit în rutină. Asemenea meditații întreținute de lecturile din Kierkegaard se împletesc cu transcrierea altor episoade reale din biografia studentului la filosofie. Un moment delicat este cel al conflictului cu Iorga când, într-o revistă studentescă, Eliade își permite să remarce faptul că maestrul a cam rămas în urmă cu bibliografia în cărțile sale.

În data de 3 decembrie 1926, notează că Mircea a devenit redactor la „Cuvântul”. Fiind retribuit, în sfârșit, își putea permite să o invite la restaurant și să își comande cărți din Italia și Anglia. Raluca recunoaște că sunt cei mai buni prieteni. Petrece Crăciunul alături de el, dar evită să facă aluzie la orice apropiere de natură fizică între ei.

Cronologia este din nou răsturnată în partea a II-a a romanului, firul evenimentelor fiind reluat după despărțirea celor doi îndrăgostiți. Venerabila nonagenară se întoarce pe calea amintirii la vara anului 1930, când traducea din limba germană *Fenomenologia spiritului* de Hegel. Părăsește postul de profesoară de limba română de la liceul din Strehaia, pentru a se întoarce în casa bunicilor de pe malul Oltului. Traducerea unei opere filosofice fundamentale devine pentru tânăra filoloagă un pariu cu propriul destin, dar și o tentativă de a se ridica la înălțimea modelului spiritual întruchipat de către Eliade. Mircea a plecat în India, fiind convins că ea se va mărita cu Paul Nicolau, ofițerul de marină, și va duce viața unui intelectual de provincie, bazată pe blazare, rutină, promiscuitate spirituală și mediocritate. Recunoaște că istoricul religiilor i-a modelat spiritul și i-a deschis ușa infinitului. Rezumă tortura pe care a trăit-o în momentul despărțirii, mai ales că știa că ruptura este definitivă. Se împacă cu ideea că va avea un alt destin, dar dorește ca acesta să fie clădit în mod conștient.

Nu este greu de observat faptul că, reconstituind biografia Ralucăi Georgescu (dublul Ricăi Botez), Al. Răducanu schimbă datele realității. Îi înfrumusețează portretul, conferindu-i o aură de intelectual adevărat, vrednic de maestrul ei spiritual. Spre deosebire de realitate (unde Eliade a anticipat exact întâmplările), Raluca rupe logodna cu Paul Nicolau, menționându-se și data despărțirii: 3 noiembrie 1928. Prezentate astfel, lucrurile par lipsite de logică. De ce să rupă logodna tocmai când prietenul ei pleacă? De ce nu înainte, dacă l-a iubit cu adevărat? După despărțirea de savantul în devenire, Raluca încearcă să îi copieze destinul. Studiază greaca și latina câte șaisprezece ore pe zi și începe să îl citească pe Platon în original. În felul acesta, reușește să își concureze prietenul care, la celălalt capăt al lumii, învață câte 12 ore pe zi limba sanscrită.

Pentru cel care a parcurs scrisorile mediocre ale Ricăi Botez nu e greu de constatat că Al. Răducanu își ridică personajul pe un pedestal pe care arhetipul real al acestuia nu îl merită. Din cauza muncii epuizante, Ralu are un accident, în urma căruia își pierde memoria.

Stă în comă vreo trei săptămâni, răstimp în care murmură inconștientă numele prietenului plecat în Indii. Din cauza loviturii, nu își recunoaște prietenele și nu știe cine este Mircea.

Cronologia relatării este răsturnată în numeroase rânduri, narațiunea ascultând, în manieră proustiană, de capriciile memoriei. Procesul anamnetic trăit de către Raluca este cel care impune ritmul relatării. După prezentarea experiențelor petrecute în 1930, confesiunea revine la seara de Crăciun a anului 1926, seară petrecută în compania lui Mircea. Acesta îi vorbește despre misiunea generației sale, despre nevoia de a construi și de a restaura valorile autentice. Romanul aduce în discuție destinul generației 1927, ale cărei energii aspiră să le mobilizeze tânărul istoric al religiilor. Portretul savantului este creionat în absență: „*Cu cât îl cunosc mai bine, cu atât mi se pare mai vast, mai îndepărtat, și totuși mai apropiat în același timp*”.

Romanul povestește apoi al doilea conflict al lui Mircea cu Nicolae Iorga pe care, de altfel, îl aprecia foarte mult. Având rubrica lui la „Cuvântul”, nimeni nu îi citește articolele înainte de apariție. Confratele mai tânăr îi reproșează reputatului savant lipsa disciplinei spirituale și spiritul contradictoriu. Gazetarul uită, din păcate, că este critic cu unul din susținătorii publicației, ceea ce nu i se iartă. Pentru a fi cât mai veridic, romancierul citează din articolul lui Eliade.

Altă dată, când Mircea o anunță că va face o călătorie de studii în Italia și o întreabă dacă îi va lipsi, ea îl provoacă, spunându-i că nu prea, dar că ar dori să îi scrie. Autorul ***Romanului adolescentului miop*** se pregătește să-l întâlnească pe Giovanni Papini, unul din modelele sale spirituale. În mod curios, cei doi îndrăgostiți nu își mărturisesc sentimentele, afirmând că sunt numai prieteni.

Narațiunea revine din nou la prezentul confesiunii, oferind imaginea omului care își elaborează textul. Raluca recunoaște că îi este tot mai greu să povestească, pe măsură ce se apropie de sfârșitul anului 1927 și începutul lui 1928. Zbuciumul interior resimțit este explicat în felul următor: „*Sunt momente trăite atât de intens, în acea vreme, încât am pierdut în bună măsură memoria și mai ales succesiunea lor. Cu mare efort reușesc să-mi amintesc flash-uri, sau doar o senzație a unei anumite imagini, fără s-o văd, propriu-zis*”.

Femeia aflată la senectute citește fragmente din ***Memoriile*** lui Mircea Eliade, lectura având menirea să trezească mecanismele memoriei involuntare și să justifice opiniile avansate. Eliade vorbește aici de iubirea pentru R., o iubire pe care ea, însă, nu o bănuiește. Venerabila doamnă varsă lacrimi la senectute amintindu-și de dragostea fierbinte pe care a trăit-o în perioada 1927-28.

Narațiunea sare apoi la evenimentele din septembrie 1930. Raluca își prezintă jurnalul, scris „*pentru timpurile când nu voi mai fi ceea ce sunt în amintirea a ceea ce am fost*”.

Alte însemnări vorbesc despre romanul ***Gaudeamus***. La capătul lor, memorialista se întreabă de ce orice dragoste trebuie să o sfârșească în scrum. O altă întrebare obsedantă sună în felul următor: „*La ce bun o dragoste sortită să moară?*” Analizând decizia de odinioară a lui Mircea de a renunța la iubirea pe care o trăiește de dragul experienței indiene, diarista este de părere că istoricul religiilor a fost influențat de teoria lui Kierkegaard potrivit căreia, pentru a fi salvată, o dragoste trebuie să fie jertfită. Raluca vorbește apoi despre lașitatea masculină, o lașitate pe care unii o scuză prin băutură, în timp ce alții prin teorii. Lui Mircea, îi reproșează faptul că nu a avut tăria să nege tot ce a citit de dragul unei experiențe simple.

Partea a doua a romanului ia forma unui jurnal intim, în care personajul narator nu face altceva decât să reia însemnările de odinioară. De aici caracterul lor fragmentar. „*Cine poate înțelege întortochelile unui destin?*” În felul acesta sună una din întrebările esențiale ale cărții. În noaptea de 17 septembrie 1930, Raluca recitește de mai multe ori paginile de jurnal rămase neparcuse. Se gândește neîncetat la iubitul de odinioară, care face parte din ființa ei,

devenind o necesitate existențială. Se simte singură și confuză fără Mircea, simpla lui prezență vindecând-o de angoase și umplând-o de bucurie și de viață. Diarista vrea să noteze în jurnal tot ceea ce simte, dar se îndoiește de calitatea cuvintelor, de capacitatea lor de a exprima un întreg tumult sentimental. Punctul culminant al romanului o reprezintă scena de dragoste totală dintre cei doi. Femeia îndrăgostită promite că nu își va înșela niciodată iubitul, motiv pentru care, după plecarea acestuia, se retrage la mănăstire.

Narațiunea redă ultima întâlnire a îndrăgostiților, înainte de marea călătorie din noiembrie 1928. Pentru a fi cât mai autentic, Al. Răducanu își presară confesiunea cu colaje din memoriile lui Mircea Eliade. Cei doi se revăd abia după trei ani, la întoarcerea lui Mircea din India. Tânărul istoric al religiilor o caută la schit, dar iubita de odinioară se preface că nu îl cunoaște.

Semnificativ se dovedește epilogul cărții. Abia acum aflăm că adevăratul personaj narator este Alexandru și nu Raluca Georgescu. El este cel care trăiește în alt timp și viețuiește – în manieră flaubertiană – viața unei femei: „*Stau la masă, cu pleoapele grele, cu genele filtrând ultimele pălpâiri ale zilei. Cine este această Raluca Georgescu? Ce parte din sufletul meu poartă acest nume și ce dor m-a purtat cu aproape un secol în urmă?*

-Alexandru, ai murit acolo? Te chem de zece minute la masă!

«Da, mamă, murmur pentru mine, poate că am murit, trăind în alt timp și viețuind viața unei femei...»”

Fără să aibă valențe artistice deosebite, *Mircea Eliade. Povestea unei iubiri* este un roman-document, în măsură să readucă în actualitate un episod important din biografia cunoscutului istoric al religiilor.

BIBLIOGRAPHY

Eliade, Mircea, *Memorii (1907-1960)*, vol. I-II, Ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca, Editura Humanitas, București, 1991.

Handoca, Mircea, *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*, Editura Humanitas, București, 1998.

Pârvulescu, Ioana, *Întoarcerea în Bucureștiul interbelic*, Editura Humanitas, București, 2012.

Nastasă, Lucian, *Intimitatea amfiteatrelor. Ipostaze din viața privată a universitarilor „literari” 1864-1948*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2010.

Petreu, Marta, *De la Junimea la Noica. Studii de cultură românească*, Editura Polirom, Iași, 2011.

Răducanu, Al., *Mircea Eliade. Povestea unei iubiri*, Licentia Publishing, București, 2002.